

SPIEKBRIEF

De 26 standaardrudiments

Je kunt deze rudiments (basistechnieken) op twee manieren oefenen:

- » Stel de metronoom in (of speel mee met muziek) op een aangenaam tempo en speel een paar minuten of langer gelijkmatig.
- » Begin rustig en bouw geleidelijk aan de snelheid op, totdat je de maximale snelheid hebt bereikt waarop je de rudiments kunt spelen, maar alles toch nog steeds onder controle hebt. Houd dat tempo een paar minuten vast en vertraag dan weer langzaam, totdat je weer bij het begin bent.

1. Lange roffel (dubbele roffel)

2. Roffel van vijf slagen

3. Roffel van zeven slagen

4. Flam

5. Flam accent

6. Flam paradiddle

7. Flamacue

8. Ruff

9. Enkele drag

10. Dubbele drag

11. Dubbele paradiddle

12. Enkele ratamacue

13. Driedubbele ratamacue

14. Enkelslag

Drummen ^{voor} dummies[®] 3e editie

SPIEKBRIEF

15. Roffel van negen slagen

R R L L R R L L R
L L R R L L R R L

16. Roffel van tien slagen

L L R R L L R R L R
R R L L R R L L R L

17. Roffel van elf slagen

R R L L R R L L R R L
L L R R L L R R L L R

18. Roffel van dertien slagen

R R L L R R L L R R L L R
L L R R L L R R L L R R L

19. Roffel van vijftien slagen

R R L L R R L L R R L L R R L
L L R R L L R R L L R R L L R

20. Flam tap

LR R RL L

21. Enkele paradiddle

R L R R L R L L

22. Drag paradiddle #1

LLR L R R RRL R L L

23. Drag paradiddle #2

R LLR LLR L R R
L RRL RRL R L L

24. Flam paradiddlediddle

LR L R R L LRL R L L R R

25. Omgekeerde ratatap (les 25)

Omgekeerd

LLR L R LLR L R R LLR L R LLR L
RRL R L RRL R L L RRL R L RRL R

26. Dubbele ratamacue

LLR LLR L R L L
RRL RRL R L R

Inhoud in vogelvlucht

Inleiding	1
Deel 1: Een solide basis	7
HOOFDSTUK 1: De basis van slagwerk	9
HOOFDSTUK 2: Daar zit muziek in	19
HOOFDSTUK 3: Drumtechnieken	31
HOOFDSTUK 4: Grip krijgen op technieken voor handtrommels	53
Deel 2: Het drumstel	65
HOOFDSTUK 5: Achter het drumstel kruipen	67
HOOFDSTUK 6: Rockdrummen	81
HOOFDSTUK 7: De blues	101
HOOFDSTUK 8: R&b en funk	111
HOOFDSTUK 9: Jazz	125
HOOFDSTUK 10: Caraïbische stijlen en latin	149
HOOFDSTUK 11: Nog meer over rockdrummen	163
Deel 3: Je drumvaardigheden uitbreiden	183
HOOFDSTUK 12: De smaak te pakken krijgen	185
HOOFDSTUK 13: Jezelf uiten met fills en licks	195
HOOFDSTUK 14: Soleren	209
Deel 4: De beat eruit stampen: traditionele trommels en percussie	217
HOOFDSTUK 15: Handtrommels	219
HOOFDSTUK 16: Trommels die je met stokken bespeelt	243
HOOFDSTUK 17: Shake, rattle & roll: meer percussie-instrumenten verkennen	263
HOOFDSTUK 18: Jammen met wereldritmen	281
Deel 5: Trommels kiezen, stemmen en onderhouden	291
HOOFDSTUK 19: Tijd om te beslissen: een trommel kiezen	293
HOOFDSTUK 20: De trommels stemmen en onderhouden	307
Deel 6: Het deel van de tientallen	317
HOOFDSTUK 21: Tien manieren om je blikveld te vergroten	319
HOOFDSTUK 22: Tien tips voor het vinden van een drumleraar	325
HOOFDSTUK 23: De audiotracks bij dit boek gebruiken	333
Index	335

Een solide basis

IN DIT DEEL . . .

Je weet het echt zeker: je bent slagwerker! Nu wil je wel eens wat anders dan die potten en pannen: je wilt een echte trommel. In dit deel maak je kennis met de wereld van trommels en slagwerk. In hoofdstuk 1 lees je wat een trommel een trommel maakt en krijg je alvast een indruk van de meest gangbare stijlen. Hoofdstuk 2 helpt je je slagwerkvaardigheden verder te ontwikkelen door je te laten zien hoe gemakkelijk noten lezen is. In hoofdstuk 3 maak je kennis met de talloze manieren waarop je met een stok op een trommel kunt slaan. Verder vind je daar dé basis voor al het slagwerk: de rudiments (goed, een paar dan; de volledige lijst vind je in de spiekbrieff). In hoofdstuk 4 lees je hoe je met handen op trommels slaat voor het geval de traditionelere trommels je meer interesseren.

Hoofdstuk 1

De basis van slagwerk

Trommels zijn leden van de *membrafoonfamilie*. Ze behoren tot de oudste muziekinstrumenten van de wereld en bestaan al duizenden jaren... *gaap*. Waar het op neerkomt, is dat een trommel een muziekinstrument is dat geluid maakt wanneer je erop slaat. Wat een trommel onderscheidt van, bijvoorbeeld, een soepblik, is een membraan (dat ik vanaf nu een *vel* noem) dat over een holle kamer (de *ketel*) is gespannen.

Begrijp me niet verkeerd. Ik heb niets tegen soepblikken. Of vuilnisemmers of luciferdoosjes of wat voor andere in elkaar geknutselde trommels dan ook. Het bespelen ervan kan net zo leuk zijn als een echte trommel. Kijk en luister maar eens naar de percussiegroep Stomp; zij hebben echt lol. Maar goed, wees eerlijk, het is eventjes leuk om op een soepblik te slaan, maar vroeg of laat wil je toch een geraffineerder geluid.

En dan komt de trommel om de hoek kijken. Een goedgegemaakte en goedgestemde trommel kan alle subtiele dynamische klankstructuren van een ambachtelijk gemaakte viool en nog veel meer verschillende aangename geluiden produceren, terwijl een soepblik alleen maar rammelt wanneer je erop slaat.

In dit hoofdstuk laat ik je kennismaken met verschillende trommels, zowel met de trommels die het moderne drumstel vormen als met tradi-

tionele trommels. Ik laat je ook zien wat het verschil is tussen een trommel en die keukenspullen waarop je nu waarschijnlijk al een tijdje aan het rammen bent. (Dat mag je best toegeven hoor; de meeste drummers zijn hun hele carrière lang bezig met het onderzoeken van de ritmische mogelijkheden van huishoudelijke objecten – zo ben ik bijvoorbeeld nu aan het tikken op mijn computermuis.) Ik leg ook uit waarom een trommel beter klinkt dan een kartonnen doos en ik laat je weten wanneer je je handen moet gebruiken of wanneer je beter met stokken kunt werken.

Een trommel ontleed van vel tot ketel

Net als potten, pannen en vuilnisbakken zijn er trommels in allerlei vormen en maten. De meeste zijn rond, maar sommige zijn achthoekig. Sommige zijn ondiep en andere zijn diep. Sommige hebben de vorm van een kom of cilinder, andere van een kelk of een zandloper. Op sommige trommels sla je met een stok en andere bespeel je met je handen of vingers. (In figuur 1.1 zie je een paar trommelvormen en -maten.) Maar wat de vorm of maat ook is, alle trommels bestaan uit drie basisonderdelen:

- » het vel (het membraan dat over de ketel is gespannen);
- » de ketel (de klankkast van de trommel);
- » de hardware (het spul dat de andere twee onderdelen bij elkaar houdt).

FIGUUR 1.1:
Trommels zijn er
in allerlei vormen
en maten.

De hardware kan enorm variëren. Het kunnen gewoon een paar kopspijkers zijn die door het vel in de ketel zijn gespijkerd, maar het kan ook zo verfijnd zijn als vergulde metalen spanranden met bouten die zijn aangedraaid tot exacte torsietoleranties. Hoe dan ook, ze doen allemaal het-

zelfde: ze zorgen ervoor dat er spanning komt te staan op het vel, zodat het vrij kan trillen tegen de rand van de ketel. In figuur 1.2 zie je een paar hardwarestijlen.

FIGUUR 1.2:
Verschillende
hardwarestijlen.

Hoe trommels geluid maken

Wanneer je op een trommel slaat, trilt het vel zoals ook een gitaarsnaar trilt wanneer je erop tokkelt. En zoals er ook geen geluid komt uit een elektrische gitaar die niet is aangesloten op een versterker, komt er ook niet veel geluid uit het vel zelf; dan komt de ketel goed van pas. De ketel fungeert als de versterker die je gebruikt voor een gitaar, alleen hoeft je geen stekker in het stopcontact te steken. Dus je slaat op de trommel, het vel trilt en geluid weerkaatst in de ketel. Door de beweging gaat de ketel ook trillen en al het geluid wordt door de luchtverplaatsing in de trommel geprojecteerd en, *voilà!* Het resultaat is het geluid van lieflijke muziek. En dit gebeurt allemaal in een fractie van een seconde!

Hoe de trommel klinkt, hangt af van de omtrek van het vel en hoe strak het is gestemd, maar ook van de grootte, vorm en hardheid van de ketel. Al deze factoren bepalen waarom trommels zo verschillend klinken, terwijl het toch steeds gaat om een vel, een ketel en wat hardware. Ik zal proberen niet al te technisch te worden, maar de grootte en de spanning van het vel bepalen de *toonhoogte* (hoe hoog of hoe laag de toon van de trommel is) van de trommel. De grootte, vorm en hardheid van de ketel bepalen het volume en de klankkleur (ook wel timbre) van de trommel. *Klankkleur* is een sjiek woord voor de geluidskwaliteit van een instrument. Deze klankkleur is de reden waarom niet alle akoestische gitaren of violen even duur zijn. Voor deze instrumenten geldt, hoe beter de klankkleur, hoe hoger de prijs. Gelukkig geldt dit niet altijd voor trommels. (In hoofd-

stuk 19 kun je meer lezen over het verband tussen de klankkleur van een trommel en de prijs.)

Ik zou nog veel meer kunnen vertellen over het verband tussen het vel en de grootte en vorm van de ketel en hoe dat bepaalde geluiden oplevert, maar dat helpt je nog niet het instrument te bespelen. Het belangrijkste dat je moet onthouden, is dit: hoe groter de diameter van de trommel, hoe dieper het geluid en hoe langer de ketel, hoe harder het geluid. Zoals altijd zijn er uitzonderingen op de regel, maar meestal gaat hij wel op.

DE MACHT VAN ÉÉN PERSOON

Dit is een verhaal over een Vietnamees dorp dat op het punt stond te worden aangevallen door de vijand. Het dorp had geen soldaten en daarom verzamelde één man, een trommelaar, alle trommels van het dorp en begon hij er zo hard en zo snel als hij kon op te slaan. Hij maakte een enorm lawaai. De aanvallers bliezen de aftocht, omdat ze dachten dat het leger van het dorp wel heel erg groot en sterk moest zijn om zo veel trommelaars te hebben.

Het drumstel in detail

Vroeger werden trommels los van elkaar bespeeld. Elke slagwerker bespeelde maar één trommel. Om meer en beter lawaai (eh, muziek) te maken, waren er meer slagwerkers nodig. Op een gegeven moment gingen innovatieve slagwerkers verschillende trommels bij elkaar zetten; het moderne drumstel was geboren! Het drumstel bestaat uit de volgende onderdelen (zie figuur 1.3):

Omdat het drumstel een Amerikaanse uitvinding is, worden voor de maten van trommels altijd *inches* gebruikt. Een inch is iets meer dan 2,5 centimeter en wordt aangegeven met het teken ”.

- » **A. Bassdrum.** De bassdrum, ofwel de grote trom, ligt meestal op zijn kant op de vloer. Je bespeelt hem door met je rechervoet een pedaal in te drukken. De bassdrum heeft meestal een diameter van 18” (45 cm) tot 24” (60 cm) en is zo’n 14” (35 cm) tot 18” (45 cm) diep. De klank van de bassdrum vormt de basis van het ritme van een band; deze trom geeft vaak de basispuls van de muziek aan of volgt het ritme van de bassist.

FIGUUR 1.3:
Het moderne
drumstel.

- » **B. Snaredrum.** De snaredrum is doorgaans een ondiepe trommel (meestal zo'n 5" (12,5 cm) tot 7" (18 cm) diep) met een diameter van 12" (30 cm) tot 14" (35 cm). In de trommel bevinden zich een aantal metalen draden (de *snaren*, vandaar de naam *snaredrum*) die tegen het onderste vel zijn gespannen. Wanneer je op de trommel slaat, trilt het onderste vel tegen de snaren. Je hoort een sissend geluid. De snaredrum creëert de *backbeat* (het drumritme op de achtergrond dat je in de meeste populaire muziek hoort; in hoofdstuk 6 lees je meer over backbeats). Samen met de bassdrum zorgt die ervoor dat je niet stil kunt blijven zitten.
- » **C. Tomtoms.** De toms zijn op toon gestemde trommels die meestal een diameter hebben van zo'n 9" (23 cm) tot 18" (45 cm). Een drumstel heeft er meestal minimaal twee, maar vaak ook drie (sommige drummers, zoals Neil Peart van de rockband Rush uit de jaren zeventig, hebben tientallen toms, dus leef je uit als je wilt). De grootste tomtom (de *floor-tom* of *staande tom*) staat meestal op de vloer; de pootjes zijn bevestigd aan de ketel van de trommel. De kleinere tomtoms (vaak *kleine toms* of *hangende toms* genoemd) zijn bevestigd aan de tomhouder die aan de bassdrum is bevestigd of die naast de bassdrum op de grond staat. De toms worden gebruikt voor *fills* (een fill is een onderbreking in de hoofd-drumbeat; dit bespreek ik in hoofdstuk 13) of ter vervanging van de snaredrum in bepaalde partijen van een nummer.
- » **D. Hihats.** De hihats zijn bekkens (een onderbekken en een bovenbekken) die je bevestigt aan een standaard. Ze hebben meestal een diameter van 13" (32 cm), 14" (35 cm) of 15" (38 cm). De standaard heeft een

pedaal waarmee je de bekkens sluit of opent. Met je linkervoet controleer je met het pedaal het openen en sluiten van de hihats, terwijl je met een stok op de bekkens slaat. De hihats maken een 'chick'-geluid wanneer je ze sluit en een 'swish'-geluid wanneer je ze opent. Je gebruikt ze samen met de bassdrum en de snaredrum om de drumbeat te creëren.

- » **E. Ridebekken.** Het ridebekken is een alternatief voor de hihats. Ridebekkens variëren in grootte van ongeveer 16" tot 24" (ridebekkens van 20" (50 cm) en 22" (55 cm) worden het meest gebruikt). Het ridebekken wordt vanouds gebruikt om een harder, voller geluid te maken dan met de hihats mogelijk is. Het bekken wordt vaak bespeeld tijdens het refrein van een nummer of tijdens een solo.
- » **F. Crashbekkens.** Meestal omvat het drumstel een of meer crashbekkens die worden gebruikt om bepaalde stukken van de muziek te accentueren, meestal het begin van een frase of sectie van een nummer. Deze bekkens maken een geluid dat klinkt als, inderdaad, een crash. Vergelijk het maar met het geluid van het deksel van een braadpan dat op een harde vloer valt, alleen dan wat muzikaler. Crashbekkens variëren meestal in grootte van 14" (35 cm) tot ongeveer 20" (50 cm).

De volgende bekkens zijn niet afgebeeld in figuur 1.3, maar je ziet ze in veel sets:

- » **Splashbekkens.** Crashbekkens zijn niet de enige accentbekkens die drummers gebruiken. Een ander accentbekken is het splashbekken. Dit is een klein bekken met meestal een diameter van zo'n 8" (20 cm) tot 14" (35 cm), dat een splash-geluid maakt. De splash is eigenlijk een zachtere, beetje waterig klinkende versie van het populaire crashbekken.
- » **Chinese bekkens.** Deze accentbekkens zijn in de loop van de afgelopen paar decennia vrij algemeen geworden. China's hebben een iets rauwer, gemener geluid dan een crashbekken (eerder een vuilnisbakdeksel). Ze variëren in grootte van ongeveer 12" (30 cm) tot 20" (50 cm) en ze hebben meestal een opstaande buitenrand. Ze worden vaak op de kop aan een standaard bevestigd.
- » **Gongs.** Deze bekkens waren in het roeptijdperk, in de jaren zeventig van de vorige eeuw toen drumstellen enorm waren en drumsolo's onvermijdelijk, hele populaire toevoegingen aan drumstellen. Gongs zijn er in veel vormen en maten, maar de populairste zijn groot (bijna een meter doorsnee) en klinken heel hard.

Er zijn nog veel meer andere toevoegingen aan drumstellen; de enige beperkingen zijn de fantasie en het budget van de drummer. Veel traditionele trommels en instrumenten die ik in dit boek beschrijf, zie je terug in de kits van veel drummers (*kit* is een ander woord voor een drumstel).

Hoewel het drumstel als instrument nog vrij jong is, heeft het een plekje veroverd in alle populaire muziekgenres die in de twintigste en eenentwintigste eeuw zijn opgekomen. Je kunt een drumstel gebruiken voor rock (zie de hoofdstukken 6 en 11), de blues (zie hoofdstuk 7), r&b (zie hoofdstuk 8), jazz (zie hoofdstuk 9), en latin en Caraïbische muziek (zie hoofdstuk 10) en elektronische muziekstijlen als bijvoorbeeld techno.

De oude rotten: traditionele trommels

Mensen spelen al op trommels vanaf het moment dat ze ontdekten dat het een aangenaam geluid (of in ieder geval een hard geluid) opleverde als ze met een stok tegen een stuk hout sloegen. In tegenstelling tot de meeste andere muziekinstrumenten komen trommels overal ter wereld voor. De diverse culturen maakten verschillende trommels op basis van de materialen waarover ze beschikten en hun ritmische aanleg. Het maakte ook uit of het nomadische of agrarische volkeren waren (volkeren die veel verhuisden, maakten namelijk kleinere, lichtere trommels). Het gevolg is dat er verschrikkelijk veel verschillende soorten trommels bestaan.

De meest voorkomende traditionele trommels zijn onder andere de *conga*, een tonvormige trommel uit Cuba; de West-Afrikaanse, kelkvormige *djembé*; de *surdo* uit Brazilië; en de *lijsttrommel*, die een hele smalle ketel heeft en niet uit een specifiek land komt (zie figuur 1.4). (In de hoofdstukken 15, 16 en 17 beschrijf ik heel veel verschillende trommels en andere traditionele percussie-instrumenten.)

DRUM-
HISTORIE

DE GEBOORTE VAN HET DRUMSTEL

De eerste drumstellen bestonden uit twee of drie handtrommels die aan elkaar waren gebonden en werden bespeeld door één persoon. Het moderne drumstel is daarentegen een in hoge mate ontwikkelde groepering van gespecialiseerde instrumenten, zodat één drummer zo veel lawaai kan maken als menselijkerwijs mogelijk is. (Dat laatste is een grapje, maar het hedendaagse design van het moderne drumstel dient wel een specifiek doel.)

Het moderne drumstel werd ontwikkeld met de opkomst van de jazzmuziek aan het begin van de twintigste eeuw. De eerste jazzdrummers zetten de trommels en bekkens die in militaire kapellen en volksmuziek werden gebruikt bij elkaar, zodat ze al deze instrumenten zelf konden bespelen. Dankzij deze setup kon één percussionist verschillende trommels en bekkens bespelen die de muziek van de andere bandleden het beste aanvulden. Het drumstel is tegenwoordig onmisbaar in de popmuziek. Als mensen het woord trommels horen, denken ze als eerste aan het drumstel.

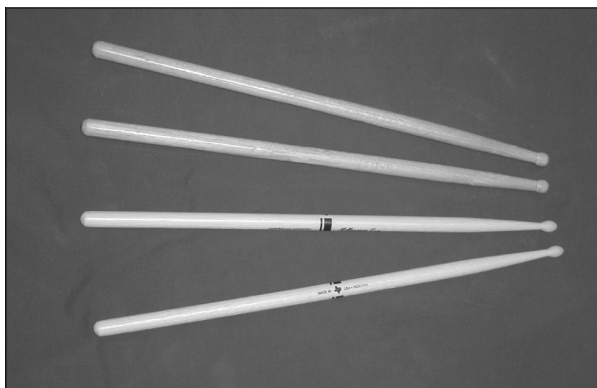
FIGUUR 1.4:

Traditionele trommels die je vandaag de dag overal ziet.

Zoals er heel veel verschillende trommels bestaan, kun je ze ook op heel veel verschillende manieren bespelen. Sommige trommels bespeel je met je handen of vingers en andere bespeel je met stokken om de kenmerkende geluiden te produceren. Weer andere bespeel je zowel met je handen als met stokken.

De stokken

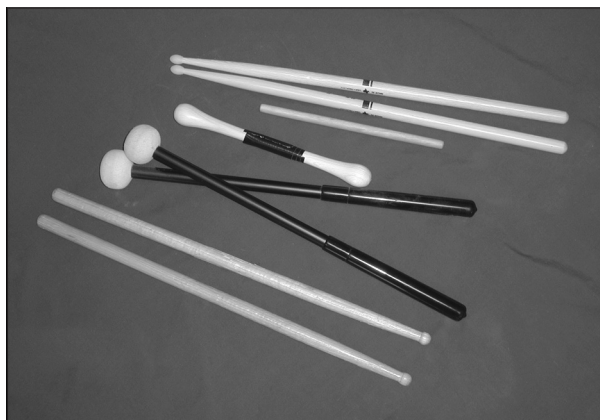
De meest voorkomende drumstokken worden voor het drumstel gebruikt en om *rudiments* (gebruikt voor klassieke muziek en in fanfarekorpsen; zie hoofdstuk 3) te spelen. Deze stok is meestal ongeveer 40 tot 43 centimeter lang en heeft een diameter die varieert van ongeveer 1 centimeter tot bijna 2,5 centimeter. De stok loopt de laatste 5 tot 8 centimeter taps toe (de zogeheten *shoulder*) naar een tip waarmee je op de trommel slaat. De tip (het kopje van de stok) is gemaakt van hout of nylon. Stokken met een nylontip klinken veel steviger en helderder dan stokken met houten tip. In figuur 1.5 staan enkele typische drumstokken afgebeeld.

FIGUUR 1.5:

De meest gebruikte stokken.

Voor enkele van de traditionelere trommels gebruik je een ander soort stok. Sommige zijn omwikkeld met vilt of fleec, andere stokken zijn recht en zonder tip, sommige zijn krom en weer andere hebben *kloppers* (het gedeelte waarmee je op het drumvel 'klopt') aan beide uiteinden. Zie figuur 1.6 voor verschillende stokvormen en -maten.

FIGUUR 1.6:
Een aantal
verschillende
stokken.

Wat de vorm of maat ook is, met een stok kun je een harder, scherper geluid maken dan met een hand. Met een hand kun je echter subtielere klankstructuren creëren dan met een stok. Met je hand kun je *tikken*, *slaan*, *wrijven* of *'slappen'* (lees hoofdstuk 4 voor meer informatie over deze en andere handzettingen). Je kunt je hele hand gebruiken of alleen je vingertoppen. Dankzij deze veelzijdigheid kunnen handtrommelaars bijna oneindig veel geluiden op een trommel maken.